

REDACTIA

Arad, Str. Avileh (Adam)

ABO MESTUL
Pentru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/4
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 lună șiN-rii de Dumineacă pe
an fl. 2.Pentru Revista și revistele
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRATIA
Arad, Str. Avileh (Adam)INSERTIUNILE
de 1/4 de an: prima-dată
7 cr.; a doua-oară 6 cr.,
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 80 cr. de fiecare publica-
cție.Atât abonamentele căt și
inserțiunile sunt să plăti
înainte în Arad.Scrisori nefrancate nu
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Pasivitate sau activitate?

III.

Am văzut, în cele premerse, că după organizarea partidului național român, sevirsită la 1881, Români n-au fost nici „pasivisti”, nici „activiști” din principiu, ci după împregiurări, „pasivisti” în Transilvania, unde politica guvernului și silișa să fie, și „activiști” în Ungaria, unde, deși egal de asupră și de persecuții cu Ardelenii, se bucurau cel puțin de egalitate cu Maghiarii în privința legii electorale.

Am văzut de altă parte, că fruntașii nostri, chiar prin hotărîrile prin care au pus baza organizației partidului, au recunoscut importanța și folosul luptei pe terenul parlamentar, și s-au declarat dispuși a intra în această luptă acolo, unde o puteau face în condiții cat de cat acceptabile.

Este dar' o imputare gratuită, dacă nu de-a dreptul perfidă, când se insinuă din partea adversarilor nostri, că Români ar urma politica de rezistență pasivă din încăpăținare, din obstinație, sau Dzeu mai să, în vederea căror scopuri ascunse.

Nu, dacă e vorba de principii, Români nici decum nu sunt „pasivisti”, ci cu mai multă îndreptățire i-am putut numi „activiști”, căci el, cel puțin în majoritatea lor covîrșitoare, nimic nu doresc mai mult, decat să poată lua parte activă la alegerile parlamentare și la lupta pe terenul parlamentar. Dovada este că acolo, unde li-s'a dat cat de cat această putință, și cătă vreme li-s'a dat, ei nici un moment n'au hesitat de-a face.

Nu este adeverat nici aceea, că Români ar fi ales pasivitatea ca armă politică, pentru a ajunge prin ajutorul ei la cine săie ce scopuri. Adeverul este pur și simplu, că au fost siliști să intre în pasivitate, pentru că guvernele ungurești prin legi nedrepte și prin măsuri de guvernare luate anume contra lor, îl-au făcut cu nepuțință activitatea.

Altecum poporul românesc este destul de intelligent și destul de matur politică, pentru a ajunge prin ajutorul ei la cine săie ce scopuri. Adeverul este pur și simplu, că au fost siliști să intre în pasivitate, pentru că guvernele ungurești prin legi nedrepte și prin măsuri de guvernare luate anume contra lor, îl-au făcut cu nepuțință activitatea.

Dovada despre aceasta sunt rezoluțiile Conferenței naționale din 1881, citate în articolul precedent.

In perioadele legislative de la 1881—1887, în conformitate cu ho-

tările Conferențelor naționale, Români din părțile ungurene, în toate cercurile electorale, unde au avut oare-care șanse de reușită, au pus candidați de deputați și au luptat din toate puterile ca să-i aleagă.

In cele mai multe cazuri au luptat însă o luptă desesperată, fără ca puterea inegală de mare a guvernului, care sub conducerea „sdrobitorului de naționalitate” Coloman Tisza, a proclamat ca principiu de guvernament, că naționalitățile, și în special Români, trebuie scoase din viața publică a Ungariei.

Spre acest scop toate mijloacele, de care un guvern poate dispune, au fost întrebuițate. Intimidări, corupție, violență, baionete și chiar și gloanțe; tot aparatul administrativ, haita agenților de tot felul, rachiul, ademeniri și brutalitate au fost puse cu cea mai mare profușie în mișcare, pentru ca piețor de „valach” să nu mai poată căca în mândrul parlamentului.

Despre abusurile electorale sevîsite în scopul de-a închide Românilor usile parlamentului, s-ar putea scrie o carte întreagă. Trebuie însă peste ele, amintindu-le numai, căci destul sunt de vîl în memoria noastră și destul sunt de cunoscute de lumea întreagă.

Se înțelege apoi, că în fața acestei „politice de stat” a trebuit, în cele din urmă, să desarmeze și Români ungureni. Când au văzut că în cele mai curate cercuri românești, unde majoritatea pentru candidatul românesc era absolut sigură, la ordinul stăpânirii solgăbirășilor, gendarmilor și cărciumarului ovreu „alegeau” pe cei mai scarboși mameleuci și pe cei mai invinsați dujmani ai neamului românesc; când au văzut, d. p., că la 1884 dl George Pop de Băsești cade în cercul seu, Cehul-Selagiului, unde toată suflarea românească îl cunoaște și îl este aderentă; că cade fără cu mameleuci Neményi-Neumann, strain de cerc și dujman al Românilor care constituie majoritatea covîrșitoare a cercului; că cade din cauza foarte simplă, că alegerilor români, în număr de mai multe sute, au fost opriți de un batalion de soldați la marginea orașului, în care n'au fost îngăduiți să intre decat seara, după ce deputați ungur a fost proclamat ales: când le-au văzut toate acestea, au trebuit să-si zică și Români ungureni, că a mai luptat în asemenea împregiurări, ar însemna a răspîndi zadarnic forțele naționali și a expune poporul, fără nici un folos, la cele mai mari pericole morale și materiale.

Drept aceea, în perioadă electorală de 1887 s'au hotărît și Români ungureni să intre în pasivitate. Dar aceasta hotărire ei au considerat-o ca o jertfa ce li-o impunea forța împregiurărilor, și nici decum nu ca un progres în lupta națională. Actele următoare dovedesc aceasta! Conferența națională din 6—8 Mai 1887, decretă pasivitatea alegerilor români și din Transilvania și din Ungaria, din

usa „continuerelor experiențe de abuzuri ciale la alegeri, de nedreptățiri la apunerea listelor, de influențări violente și de formale presiuni prin direcțiorile administrative, de corupții cu înțe, cu mâncăruri și beuturi, amenințări răzbunării contra celor ce au curajul

a se opune acelor nelegale și nemorale mijloace”; din cauza, că „asemenea ad de procedare la alegeri face imposibilă libertatea electorală, expresiunea adevăratelor voințe a alegerilor și prin urmare falsul se introduce în viața publică a teritoriului”; în fine din cauza, că „prin aceste mijloace poporul se moralizează sistematic, și în loc de iubire, înimile se umplă de dispreț și dispreț pentru scopurile statului... patriotismul și virtuile cetățenesci neincedat se subsapă și se ruinează în popor”.

Dar în același timp aceeași Conferență națională, recunoscând de atât parte foloasele activității, hotărăște a autoriza comitetul central, să facă excepție de la pasivitate, „în acele puține cercuri electorale din părțile bănățene și ungurene, în care interesele programelor și partidelor noastre cer admisierea de candidații și alegeri de partida noastră.” Cu alte cuvinte, chiar și după ce pasivitatea generală a fost decretată în principiu, totuși Români au ținut să aibă reprezentanță în parlamentul teritorial, și au autorizat comitetul central al partidului național să pună candidați în cateva cercuri, unde cu toate corupțiunile și violențele mai era nițică speranța de reușită.

Comitetul național, în conțelegerile cu alegeritorii, au pus dar la 1887 numai 4 candidați naționali români în cercurile Caransebeș, Sasca, Baia-de-Criș și Șiria, unde nu numai majoritatea alegerilor români era sigură, dar unde în perioadele trecute fusese să alești de repetite ori deputați români. Guvernul Dr. Coloman Tisza a găsit însă, că chiar și numai 4 deputați sunt prea mulți pentru 3 milioane de cetățeni români, și a dat ordinile cuvenite, că nici acestia să nu se aleagă. Ordinile au fost executate cu promptitudine atât de mare, încât administrația, chiar și acolo unde n'avea candidat guvernamental de susținut, a „spriginit” pe candidații opoziției maghiare, numai Român să nu se aleagă.

Urmarea a fost, că din cei 4 candidați ai partidului național român numai unul s'a putut alege: regretatul general Traian Doda, și căruia grăniceri pe atunci n'au putut fi „convinsi” de stăpânire nici cu rachiul, nici cu baionete. Precum stim însă, nici generalul Doda n'a intrat în parlament, ci prin memoriabilă sa scrisoare din 10 Oct. 1887, adresată președintelui Camerei din Budapest, arătând anomalie, că „unul dintre cele mai importante două popoare ale Ungariei, aproape trei milioane de suflete, poporul, care în ciuda împărțirii măiestrite a cercurilor electorale, tot mai constituie în 70—75 cercuri marea majoritate a populației, dacă nu chiar totalitatea ei, la cele din urmă

alegeri n'a putut să se valideze de căt într'un singur cerc,” declară, că nu poate lua răspunderea a fi singurul reprezentant al poporului său și că nu-și prezintă mandatul, căci „poporul român, cel puțin acum, nu are loc în cadrul constituției ungare.”

a.

Ungaria maghiară și tripla alianță”. Cunoscută și mult apreciată broșură, datorită penei fruntașului vieții noastre naționale și amicului nostru, ascuns sub pseudonimul „Hungaricus”, a căzut jertfa înțelepciunii patriotice și prevederii politice a vre-unul funcționar subaltern, de la ministerul de interne; căci nu ne putem nici cum închipui, că un om, cum e Szell, dacă întrădevăr a cedit broșura, să fi pronunțat anatemă asupra ei. S'a dat așa deperată de a închiide granițele teritoriului dinaintea periculoasei broșuri și de a confisa și nimici toate exemplarele ce s'ar afișa pe teritoriul Coroanei sf. Stefan, ceea-ce s'a și întemplat, unde numai s'a putut.

Cetitorii nostri își aduc de sigur aminte de extrasele voluminoase, pe care le-am publicat din broșură la începutul anului curent. Conștiința patriotică a mult înțeleptului censor intern-ministerial s'a trezit însă din somn numai acum, 9 luni după apariționea broșurii în München și sosirea aici a primelor exemplare. Si de ce s'a trezit numai acum? Oare numai sfîndă, precum adăuga foile maghiare, „broșura e răspândită mai ales printre Sasi, cari o comandeară cu gramezi în pachete?” Sau să fie și altă cauza mai plausibilă a acestelui destăptări întârziat în mod surprinzător de ridiculos?

Nu putem pătrunde misterul ministerial intern; totuși însă rămâne lucru străjnic și ciudat, cum și reputația celui mai cumpărat și, precum se afirmă, nepreocupat bărbat politic maghiar poate fi compromisă printr'u oare-care funcționar-streber, care se destăptă din somnolență patriotică numai „la toamnă”, 9 luni după apariționea pericolului, ce atât de mult amenință liniste și siguranța patriei.

O insinuare perfidă.

„Tinem să se stie, că nu tolerăm nici umbra de bănuială, că noi, Români de sub coroana Sfântului Stefan am conspira în contra integrității statului ungar, și că am nutri în noi, am propaganda, sau am suferi ca altii în numele nostru să propage idei irideniste”.

Cine face declaraționea aceasta atât de loială și patriotică? Cine?

Organul autorizat al lui Dr. Ratiu, care de patru ani icoace mereu ne-a atacat și injurat, cănd pe tema „Indulcirea milenară” cănd pe cea a „Tradării naționale”, mai la urmă pe tema înfrângării româno-maghiare” de la Arad.

N'avem nimic de contra-zis sau de obiecționat la fondul chestiunii, căci declarația „Tribunei” nu conține decat adeverul pe care s'a intemeiat și l'a propogat neincedat până la isbuenearea crizei în sinul comitetului național, cănd „averea națională” a juns sub stăpânirea și chiverniseala d-lui Dr. Ratiu.

Dar ce trebuință era ca organul „autorizat” al partidului național să trezească, în mintile acum liniste,

fantoma iridentismului, și să accentueze chiar, fără nici un incident provocator, că nu propaga și nici ar suferi, ca alții să propage idei iridentiste în numele Românilor?

Evident, și în afara de orice îndoială, că sub impresiunea ideilor de „înfrățire“ dela banchetul din Arad, cel dela Sibiu, ca să nu-și peștă cu desăvârșire rostul politic, au ținut în cele din urmă să dea un resunet de „îndulcire“ la toastul contelui Tisza într-o formă oare-care, căci campania purtată atât de prost în „Tribuna“ pe tema „înfrățirei româno-maghiare“, de sigur nu putea să placă patronilor, cări fac parte în actualul guvern român.

Revenirea confrăților nostri dela Sibiu la simțeminte mai bune nu ne supără de fel. Dar ne umple de indignare și ne revoltă perfidia cu care se insinuă guvernăților, denunțând într'un mod infam, ca „iridentist“ pe cel mai integrul și mai distins bărbat de stat al României.

În trei numere (166, 168, 170) „Tribuna“ se căștează cu tema aceasta nou inventată acuzând și denunțând cu tendențe iridentiste pe d. D. A. Sturdza, despre care îndrănește să afirmă, că în chestia națională n'ar fi având alt scop decât „să ne prezintă străinățăii ca iridentiști.“

E cu putință o mișenie mai mare? Dl D. A. Sturdza, acusat și denunțat ca „iridentist“ de către aceia, cări până ei l'au injurat ca „trădator“! Acestea e sentimentul moral, demnitatea națională a conducătorilor „autorizați“ ai partidului național?

Dar nu tocmai d. Sturdza e acela, care a combătut totdeauna și fără rezervă ideile și tendențile iridentiste?

Hată propriile sale cuvinte rotite în Senat la 1893 precum și în întrunirea dela Orfeu la 1894:

„Ceea-ce e important, este ca nici un Român cu minte teafără, cu conștiință clară de datoriile sale către patrie și neam, să nu se lasă a fi amânat un singur moment de cursele ce se întind neamului românesc întreg, și regatul român în particular prin jucăria periculoasă a „Iridentelor“.

In față cu enunțarea aceasta atât de clară și categorică nu-

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

„TRAUMBILDER“.

Astfel își intitulează Heine primele sale poezii. Ele alcătuiesc partea întâia din ciclul „Junge-Leiden“ și sunt inspirațiile celuia dîrtău amor al lui Heine, — unui amor cu trist și duros sfîrșit.

Mult timp nu s'a știut, cine a fost acea copilă tăcută, cu chip palid și evlavios de călugărită, care a îngrămadit atâtă nenorocire și amar pe sufletul poetului. Se credea mai întâi, că e Iosefa, frumoasa nepoată a gădelui din Düsseldorf, pe care Heine o amintește în memoriile sale. Se confunda cu o cunoștuță de-a lui, cu Evelina Geldern. Si cu căte alte se mai confunda, pentru că poetul îl dedea în versurile sale diferite numiri, și zicea „Maria“, „Molly“ și „Zuleima“...

Astăzi însă e stabilit, — din o scriere publicată după moartea lui Heine, — că acea tristă și palidă icoană, care i-a apărut în primul vis, a fost Amalia Heine,

mai niște condeie simbrișe, niște gheseftari ordinari sunt capabili acuse pe d. D. Sturdza de „iridentist.“ Înțelegem deci prea bine înredătărea „Dreptății“ d-lui ministru Flea de a recomanda articoliul „Tribunei Ploieștenilor naționaliști“, cărora Sturdza își permite să le solicite vîturile.

La întrebarea însă, că „Români Ardeleni“ ce interese urmăresc condamnând purtarea nepatriotică a d-lui Sturdza? Înținem să-i reflectă, că domnul Dr. Rațiu, cu ginerele său Iuliu Căroianu și cu directorul Dr. Daianu cări grăiesc prin „Tribuna“, nu sunt singuri nici „Români Ardeleni“, nici reprezentanții lor, și interesul că urmăresc, condamnând pe d. Sturdza este același, care l'a avut și dl Flea băgând 7 milioane de lei în pungile Ovreilor din Ungaria, ca în loc de fin să-i cumpere sovor și pipirig dela Seghedin pentru țeara românească!

Nu ne-am amestecat și nu ne amestecăm în luptele partidelor politice din România. Dacă Ioan Brătianu a fost acusat dinaintea Europei că turburător al păcii de către adversarii politici ca să scape de el, și tot prin chestiunea națională au vrut să-l facă imposibil ca conducător național, de ce acei adversari politici și fie mai leiali și mai justi față cu d. D. A. Sturdza? E treaba fraților noștri din regat.

Înțelegem, că Români din coaci de munți să fie luati și socotiți în răndurile adversarilor politici unui ori altui bărbat de stat al României; fie el național-liberal, ori conservator, noue ne este egal.

Partidul conservator din România, în scopurile sale politice, este liber să acuse pe d. Sturdza ca „iridentist“, dar când acuzația se ridică împotriva lui într'un ziar național dela noi cu pretenție de organ „autorizat“ al partidului național, fiecare bun Român va infiera cu asprime această purtare joscnică prin care se compromite chestia națională înaintea Europei!

fica lui Salomon Heine, o verisoară a poetului.

Dar' Amalia nu avea inimă pentru vîrul seu idealist, pentru bietul fabricant de versuri, ci și dăde sufletul și trupul în gazdă la un negustor bogat, care avea să poarte în porfiră și vison. În anul 1821, în luna lui August, s'a măritat, ear' Heine, bietul Heine, a fost osândit să-și vadă palidul ideal în brațele unui simplu iubitor de argint.

Întâmplarea aceasta l'a sdrobit sufletește. Numai după o vreme lungă de chinuri și nesimțire și-a revenit și atunci și-a vîrsat durerea în versurile floros de triste, pe care le-a numit „Traumbilder“, adică „vedenii“. Pe soția Zarafului, pe Amalia însă n'a uitat-o în viață întreagă. Dar' pe nîme alta n'a mai iubit cu atâtă patimă și sinceritate, cu atâtă sfîntenie puritană.

Aceasta-i pe scurt genesa „vedenilor“ lui Heine. Voiu aminti acum și conținutul lor.

În versul al doilea din acest ciclu, poetul se visează într-o grădină frumoasă, cu flori și cântec de păsărele. Miroslal de flori îl înseignează inima și gândul posomorit. Dar' ea-lă langă isvor apare o ficioară

CUVÂNT
la situația noastră culturală
CATRĂ
P. S. Sa di Episcop IOSIF GOLDIȘ
și
CONSILLIERII SEI.

4. Inspectiunea școalelor.

În ori și ce instituție, fie aceea că de perfectă, dacă lipsește controlul indispensabil, conducerea expertă și prudentă, funcționarea acelei în curând se va abate dela cursul seu normal; disordinea va lăsa rol dominant.

Dela trecerea la cele eterne a meritătului bărbat Dr. Georgiu Popa, postul de referințe școlar este depășit numai în mod provizoriu, în detrimentul progresului nostru cultural.

Pentru acel post avem lipsă de un bărbat cu înalte pregătiri, prudent, cu tact și cu mult zel, pentru a pute trece restărbită nașa cultură, școala română — între Scyla și Carybde.

Sincer fiind, care bărbat, întrunind atari calități, va îmbrățișa acest post ne-sigur, și cu o dotăție atât de necorespunzătoare, în raportul qualificării sale?

Cu durere trebuie să constatăm, că la noi pentru toate sunt bani, și dotații grase, numai pentru cei chemați a servi școalei nu sunt.

O timpuri, o oameni! Si când această școală confesională nu va mai fi, biserică străbunilor nostri, existența noastră va fi ilusorie!

Inspectiunea școlară reclamă un om întreg, părinții protopresbiteri sunt atât de ocupați în cele de cancelarie, încât puțin, ba deloc nu le rămâne timp pentru o inspectie corespunzătoare.

În unele regiuni s'a concretizat inspectia școlară unor preoți străini de ale școalei, și cări—probabil nu fără interes, aplică în posturi oameni fără nici o calificare.

Ca ven. consistor să se fi convins nemijlocit, prin ur'un exmisi al seu, cu autoritate pedagogică, despre starea școalelor noastre, încă nu am auzit. Că din sinul ven. consistor nu a mai emanat demult vreo idee reformatoare, ori de adevărată organizare a învățământului primar, nu ne prinde osebită mirare, când știm că în senatul școlar numai oameni de școală nu sunt.

Tot respectul culturei generale a bărbăților chimați prin votul sinodului în acel

senat; dorim însă să se știe, că aceia tot atât de străini sunt în ale școalei, pe că de străini suntem noi în citarea și lor differiților articoli din lege.

Dacă aruncăm o privire și asupra sinodului episcopal, tot aceeași tristă experiență; oameni cari cunosc referințele vieții școlare, și cari au studiat-o sub toate raporturile, — invățătorii — lipsesc cu desăvârșire.

Tot respectul bărbăților cu merite pentru biserică și școală, dar căi oficianți, notari, advocați, sunt în sinodul episcopal, cari nu au alt merit, decât că aparțin bisericei noastre.

Este nejust, dar și demoralizator, că biserică să distingă și consilii pe atari bărbății fără nici un merit, atunci când vorba e și de școală, disprețuind astămod pe cei competenți în ale școalei, cari sunt bineveniți, numai a-și sacrifică puterile pe altul culturii.

Dorim să se știe, că nu astămod apreciază alte confesiuni pe invățătorii lor zelosi și meritați.

Am trăit și ni-am sacrificat viață pentru biserică, și nu pretindem, decât să fim unde se discută de noi și de cauza pe carea o reprezentăm.

Școala și legitimi se reprezentanți pretind locul cuvenit în corporațiunile noastre legislative și administrative.

POVEȘTI ACTUALE.

Motto: Cu minciuna poti prânzi, dar nu și cincă (Biserica și școală).

Aș pute traversa de altcum acest motto astfel, că: cu minciuna poti ajunge archimandrit, dar nu și episcop... Nu vreau însă să fiu prea nicant.

Va să zică, neamurile nu se lasă, par că au adoptat lozinca lui Schlesinger, lucru la care se pricep de minune. Așa de exemplu: Era vestea înainte cu vre o cățiva ani, că un savant mare dintr-o neamură s'a apucat să scrie „Istoria bisericilor ortodoxe“. Tot la săptămâna dădea dat în tipografia diecesană căte o filă scrisă cu mari „sarcălab“ și în răstimp de doi ani a și esit coala primă a marelui op de sub tipar.

Lumea aștepta cu nerăbdare să ajungă în posesia „introducerii“ și cu atât mai mult

“Ni-se pare că au esit mai multe. Notă Red.

Atunci un riu de lacrimi îsbucneste din ochii iubitei și, n valurile lui perd dalba-l icoană.

O, dulci priviri, stele blande ale iubirii, Deși când vegheiam adese mătă amăgit, în vis eu totuși vă privesc cu încredere!

Hată aici poetul alătura cu iubita sa, acum mireasa altuia. Heine vede, că i-ar fi stat de bine lui însuși în „frac negru de gală“ alătura cu Amalia sa. El însă n'a putut să și-o cucerească, deci își calcă pe inimă, „grătulează“ iubitei sale, — dar cuvântul i-se înacă în plâns și în emoție.

În poesia următoare apare și a treia persoană, fericitul mire al Amaliei. E tipul omului de cășig din lumea reală, al negustorului îngâmfat, al omului „îmbrăcat în haine scumpe, dar cu suflet mic“, — cum îl zice Heine.

„Să știi tu, cine-i el? Vino și-l vezi!“ Astfel îmi vorbă zâcul visual și-mi arăta într-o oglindă chipul acesta:

Langă altar stetea acel bărbat, La dreapta lui iubita mea, rostind un „da“ și mil de draci tunau în hohot: „amin!“

Rămase surprinsă, când afă că savantul a preținț, că opul are să fie considerat ca manuscris al seu și nici că se va da din coala apăruta de căt intimirilor.

Cum, cum nu, a ajuns coala primă din „Istoria bisericei ortodoxe” și în mână unul renumit profesor de la universitatea din Cernăuți, chiar la catedra de „istoria bisericească”. — A primit-o și a citit-o cu curiositate.

A doua zi respectivul profesor a aflat de bine să fie înainte de începerea prelegerii următoarea alocuție către elevii săi: „Domnilor! Mă bucur când văd, că D-voastră notați aproape din cuvânt în cîrven prelegerile mele. Si mai an aveam un elev, așa protopop, care ca bun stenograf și-a făcut notite sistematice despre materialul propus de mine. Însă, ieră și dîn, nimeni din D-voastră să nu uite, ca în dreptul meu de autor al materialului propus, material adunat cu truda muncel unei vieți întregi, să nu fiu șirbit, precum am pățit-o cu notitele stenografice amintite, care un autor din Ungaria (ceva cucerit al fostului meu elev stenograf), le plagiază aproape din cuvânt în cuvânt... Tablou! Adeca: Cu minciuna poți prânzi, dar nu și cina.

O sărmăna nemăoaică intrase într-un institut superior, ca să vîndă tinerilor un fel de contrabandă, tutun. Un elev — „pony” și acelui internat o introduce sub titlu, că vrea să cumpere tutun, într-o odaie separată, unde apoi își lăsă obrajnicia și pășă atât de agresiv față de bîata femeie, încât aceasta se afă în demnătă să strige întru apărarea ouoarei sale, după ajutor. O ceată de tineri întrără spăriți în odaie, și când colo... Tablou!

Ar crede lumea, că pe un tinerești de felul acestuia nu l'a mai suferit nici un moment mai mult în institut. Aș! Din contra! l'a suferit, ba încă l'a nimis cu stipendiu să studieze, că să poate și profesor tot în același institut, și puțin puțin de nu e așa protopop undeva; adeca dacă învingea neamurile, de sigur că ar fi.

„Cu minciuna poți prânzi însă, dar nu și cina!” *

Un surcel, numit încă înainte de a-și lăsat studiile, de profesor substitut și cu totul abia de 4 ani profesor în funcție, trage așa, pe lângă salar, încă și cuineuinal, de către numai după serviciu de 5 ani de la instituirea definitivă în post să ar fi putut acorda.

Atât e de mare durerea lui Heine, încât el nu-și poate imagina, că o căsătorie a Amaliei cu altcineva ar putea obțină înecuvîntarea lui Dzeu. Mult, o turmă de draci să se milostivească și să tipărească, văzând această alianță, care terfește o inimă nobilă.... Mi-se pare sublim acest chip, cum Heine își exprima sentimentul dureros pentru perderea idealei săi.

În versurile celelalte poetul vede pe iubita sa, acum măritată, eșind din biserică. Oaspeți și mirii se asează la prânzul nupțial. E sgomot și veselie. Vinul aprinde săngele nuntașilor. Mirii ciocnesc și ei și beau, — dar' poetul își pare că mi se rea nu bea vin, că sănge din inima ce-a terfeșit. Mireasa ia un măr și-l taie în două, — ear' poetul crede că ea î-a răiat chiar inima lui în două. În fine mireasa își sărută mireasa, o sărută cu pasiunea săngelui aprins și-l șoptește în urechia u-cuvînt, pentru care mireasa înroșește, dar nu se superează.

Să tot mai lugubre, tot mai nervoase sunt visurile poetului desnădejduit. Pentru că e greu, să nu suferi, apăsat de povara gândului că aceleasi buze, de pe cari tu ai

O să întrebă, cum se poateacea? Eac'asa. Știi doar', că anul de servit în luptă se socotesc după la oricare participant, adecă combatanților tot așa, ca celor ce fac serviciul de spioni. Apoi de!

O să vedem însă, că ce vor zice cei competenți la cuineuinalul acesta. Pentru că „cu minciuna poți prânzi, dar nu și cina”. Tróca.

NOUTĂȚI

Arad, 21 August n. 1899.

Emblema dualistă. „Keleti Értesítő” scrie, că în cercurile competente se vorbește mult de intențione, și pune alătura de pajura Imperialească (vulturul cu două capete), emblema completă ungăre pe toate lucrurile și edificile cari se țin de armata comună, precum: casarme, institute de creștere, magazine, steaguri, chipiuri, briuri, portepuri, etc. Foaia suspicioasă spune, că pe semne în proximele delegații se face aceasta va veni în discuție. Să fie oare adevărat, ori numai o dorință a numitei foi litografate, în care, lucru cunoscut, își strecoară informațiunile Kossthistăi.

Sectionat — de viu. În comuna Iaz (comitatul Caraș Severin) s'a întemplat mai zilele trecute o bătaie între flăcări, din care unul anume Pavel Neagu a rămas în neștimări pe câmpul de luptă. A esit la fața locului comisia și „constatănd” moartea flăcăului îl-au dat pe mâna medicilor, că să-i sectioneze. La prima tăietură de cutit flăcăul a dat un tipet inflorător. Era numai amețit nenorocitul, și înțeleptul medici se și grăbiseră să-l taie. A fost luat numai de către în îngrijire medicală și probabil, că va putea fi scăpat de moarte.

Cadoul reginei — rău primit. Într-o zile trecute Regina Italiei se preumbila cu dama sa de onoare print'ru subcarbiu al Romei, când deodată întâlni o frumoasă fetiță de muncitor, pe care o agrăi: — Știi tu, dragă, să faci ciorapi? — Știi zău — respunse fetița, privind curagioasă în ochii reginei. — Dar' pe mine mă cunoști tu? — o întrebă regina earăști. — Cum nu, că doară ești Regina! — Fă-mă, dragă, o părechie de ciorapi și mi-ți trimite la palat.

Atât e de mare durerea lui Heine, încât el nu-și poate imagina, că o căsătorie a Amaliei cu altcineva ar putea obțină înecuvîntarea lui Dzeu. Mult, o turmă de draci să se milostivească și să tipărească, văzând această alianță, care terfește o inimă nobilă.... Mi-se pare sublim acest chip, cum Heine își exprima sentimentul dureros pentru perderea idealei săi.

„Ich hab' mal ein Liedchen gesungen, Das schöne Lied ist aus; Wenn das Herz im Leibe zersprungen, Dann gehen die Lieder nach Haus!” *

Așa a fost chestiunea cu Heine, Amalia și cu „vedeniile”. Dar veți să poate cu totul, că acesta nu e tocmai un cas fără păreche în istoria iubirei. Excepționând doar vedeniile, pe cari nu le poate ori și cine sătă de frumos ticlui ca Heine, găsim dese casuri de perfectă analogie. Nu numai lui Heine, ci multor alțora le sună și le va mai suna poesia dedicată Amaliei:

„Un tinere iubește o fată,
Dar fată pe altul îl vrea,
Acesta iubește pe alta
și chiar se cunună cu ea.”

Peste căteva zile regina primă ciorapi și, drept răsplătită, trimise și dinsă copile o părechie de ciorapi de culoare roșă: unul plin cu parale, iar' altul cu zaharicale. A doua zi Regina primă următorul respons dela fetiță: „Signora! Frumosul cadou, ce rol-al trimis, mi-a pricinuit multă durere. Banii î-a luat tata, zaharicalele mi-le-a măncat frate-meu, iar ciorapii îi poartă sora mea mai mare”.

Evenimentele din Franția.

Tulburări în Paris.

Duminică seara s'a întemplat în Paris niște tulburări, cari cuadrează pe deplin cu starea sbuciumării generale a spiritelor. Provocarea a venit de la socialistii, cari au voit să demonstreze în contra naționaliștilor și antisemitiștilor pentru a para lă demonstrațiunile acestora în favorul celor imbarcați din strada Chabrol. Poliția, voind să impede demonstrațiunile socialistilor s'a înclinară cu ei de mai multe ori, în difere străzi, cu care prilegii s'a pușcat din revolvere și s'a făcut uz de pumnale. Mai mulți polițiști de diferite graduri s-au fost crunt bătuți, călcăți în picioare, astfel că starea a vr'o 2-3 este îngrijitoare. S'a dat foc la două chioscuri cu zare, care au săzis.

În total au fost rănite 380 persoane civile, printre ele și deputatul socialist Sebastian Faure; și 59 polițiști; numărul arestaților se urează la 150.

Tulburările au durat până la ora 1 după miezul noptii și n-au putut fi potolite de căt eu ajutorul miliției.

Unul din cele mai urite excese ale tulburărilor a fost atentatul asupra a două biserici: Sf. Iosif și Sf. Nicolae. La cea dinainte, o bandă de vreo 100 își sfârmase mai înainte ugile cu grăgiu, pe urmă ugile lăuntrice de lemn și întrând în lăvuță a săvîrșit niște pustiuri ne mai pomenite: unii s'a năpustit asupra altarului de căpetenie, zdobind stănușele și vasele liturgice, rupești ornamente, risipind în vînt ostie, sfârmând tavernacolul; alții se apucă să de cutile cu banii de colecte și sfârmândeze le goliri. Altarele secundare și scaunele de spovedire au incercat aceeași soartă; ear' la urmă, strigând bănci și scaune la un loc, devastatorii le au dat foc chiar în biserică. Peste căteva clipe sosi deja poliția și reuși să-l stingă și a împărtășit banda socialist-anarchistă.

La biserică sf. Nicolae tulburătorii s'a mărginit cu rupe statuile și a sfârmând colorate.

Procesul Dreyfus.

În ședința de Luni, 11, au făsionat următorii martori: colon. Fabre, unul din fostii șefi ai lui Dreyfus; colon. D'Abonville, fost șef de secție la ministerul de răsboi în 1894; Gribelin, arhivarul ministerului de răsboi; comandanțul Lauth. Toți patru îngreunăză tare pe Dreyfus. A mai fost ascultat

Dar fata atunci se mărită
De cînd și numai decat,
Cu 'ntâiul ce-i ieșe în cale,
Și tinere-i trist s'amărit.

Povestea e vechie și totușă
Bemâne de-apurarea nonă
S'acelula cui 'i-se'ntâmplat
Ii sfâșie inima'n două.”

(Trad. de St. O. Iosif)

Acceași poveste s'a repetat de curând și eroul ei e un prieten al meu și eroina o prietenă.

Dorin și Aurelia, doi veri și ei, se iubau de molt; la Sântă-Mărie semplinesc trei ani de când și-au jurat credință. Dar Aurelia a fost un fel de Amalia Heine; a uitat acel frumos „Sommernacht-traum” din ziua de Sf. Mărie și și-a dat inima și sufletul în gazdă la altul... Din înălțimea idealurilor și a cerului albastru ca și ochii ei, Aurelia a căzut de-adreptă în brațele mirelui seu... .

Mi-e jale de amendoi de Dorin ca și de Aurelia și aș fi dorit, ca frumoasa lor dragoste altfel să sfîrșească. Mai bucuros ar fi voit să i văd și sfîrșind ca pe cei doi veri din „Die Jugend”, celebră dramă a lui Halbe, decat să sfîrșească: el atât de tra-

directorul poliției secrete Cochefert, care la olală cu colon. Du Paty procedaseră la arestarea lui Dreyfus și era chiar de față la scena, când acest colonel făcu pe Dreyfus să scrie, sub dictatul său, unele pasaje din borderou. Mărturisirea lui Cochefert sună mai mult pentru Dreyfus de căt contra.

Afacerea cu scrisoarea atașatului militar austro-ungar, colon. Schneider, nu e încă limpezită; se dă însă ca sigur, că, cu toate atacurile vehemente pornite în contra lui din cauza depoșei de desmințire ce a trimis-o din Ems, nu se va naște nicăi conflict diplomatic între cele două guverne. Treaba, dintr-o parte și din alta, se va face mușama.

Apărătorul Labori s'a scutat deja din pat, deși glonțul nu i-a fost încă extras; în ședința de Marți crede deja a putut asista la pertractarea procesului.

ULTIME STIRI

Tulburări în Boemia,

Praga, 21 Aug.
In Grasslitz, Asch și alte orașe din nordul Boemiei s'a întemplat, Sâmbăta și Duminica trecută foarte mari tulburări, insenate din partea Nemților contra autorităților de stat și având de obiect protestarea în contra aplicării §. 14. Când cantece pangermane: „Wacht am Rhein” și „Deutschland Deutschland über Alles”, demonstranții începând cu spargerea fereastrilor edificiului administrației politice de stat (Bezirkshauptmannschaft) și insultarea organelor sigrantei, prin vorbe și diferite obiecte, ca pietri, carbuni și bălgari.

Când apoi nici a doua seara, Duminică, multimea n'a vrut să se potolească, fu chiemată întru ajutor și miliția. Pe cînd primarul orașului negocia cu șeful administrației de stat spre împăcarea spiritelor, fură trase dintr-o casă căteva pușcături asupra poliției, ear' cu o peatră groasă a fost rănit un conducător polițienesc, care și căzu jos fară simțiri.

La aceasta gendarmii dădură foc, rănind 8 persoane, dintre cari 2 peste neînțepătute au murit. Pușcăturile din casă sună din nou. S'a chemat în ajutor încă o ceată de gendarmi și un batalion de miliție din imprejurime.

Emoțunea în tot giurul Grasslitzului este foarte mare; și nici nu e speranță de loc, că se va potoli în curînd.

gic, ea atât de prosaic. Căci un sfîrșit brusc și dramatic e totdeauna o soluție mai feerică a unei legături sufletești, decat un sfîrșit atât de realist și cu temeu de specula

Dar e târziu! Pe Aurelia o așteaptă brațe fragede sub baldachinul nupțial. Corina cade. Valurile se vor închiide în curînd peste tot ce amicul meu Dorin a îndrăsnit a visa.

In urma frumoasei iubiri nu vor mai rămâne decat căteva „Traumbilder”. La Sf. Mărie anului viitor bolnavă înimă a lui Dorin va fi earăși sănătoasă. Timpul, drăguțul, e bun și vindecă multe! S'atunci Dorin putăva să cante cu psalmistul: „Trecut-ai toate, n'a rămas decat virtutea!... ”

(2/14 August.)

Fidelio.

Biblioteca Noastră Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realitate și Vișări, novelete

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G. Coșbuc, Versuri și Proză, cu portretu autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovisteau, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Tiganilor, cu portretu autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. V. Hodoș, Cantece Bănatene, cu răspuns dlui Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Cantece Cătănești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave, cu potr. autorului.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălina. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Bănatului Sev. de P. Drăgălină.

P. II. Severinul sub principiul Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboiale între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Infintarea regimentului valah-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

Celealte au să apară pe rând. Ce ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să stim căte exemplare să tipărim.

Direcția.

Gramatica Română, pentru învățămîntul secundar, de Ioan Petranu, profesor la seminarul român gr. or. din Arad. Partea I. Etimologia. A apărut în a doua ediție, ceea-ce încă dovedește valoarea acestui bun manual de școală și buna primire de care prima ediție s-a bucurat din partea celor competenți. — Prețul e 1 fl. și se poate procura dela autorul din Arad, în a căru editură a apărut. — Manualul este aprobat și din partea ministrului angrenesc de culte și instrucție publică.

Curs complet de Limba franceză (Metoda I. Fetter.) de Arseniu Vlaicu, directorul școalei comerciale române din Brașov. Partea I. și II. A apărut în editura literariei H. Zeidner din Brașov. — Prețul unui exemplar broș. fl. 1·20, legat fl. 1·40.

Librăria-editoare H. Zeidner văreste, că, atât la procurarea acestei cărți, cât și privitor la toate operele scoase în editura sa, la comande de fiecare 10 exemplare dă căte-un exemplar rabat. Așa, comandând 10 exemplare, se dau 11 exemplare, la 20 se dau 22; la 30 exemplare — 33 etc.

Monografia comunel bisericestri române gr.-or. din Cetatea Brașovului. Sub acest titlu și cu ocazia unei sfintirii bisericii nouă a Sf. Adormire din Brașov-cetate părintele protopop, dl Bartolomeu Baiulescu a scos de sub tipar un op istoric local, care, compus pe baza unor documente (în număr de 118) originale de un interes numai local, ci și de interes general românesc, conține monografia acestei comune bisericestri de la anul 1786 până în zină de astăzi. Prețul acestui interesant volum de 276 pagini, tipărit pe hârtie fină, în octav mare, cu 11 ilustrații, — este numai 1 fl. Opul se vinde în folosul bisericii și e depus spre vînzare: la librăria I. Cureu, la firma Nepotul Eremia, la epitropul bisericii Teodor Spuderca și la autorul, în Brașov.

Tabloul (fotografie) celor cari au participat la adunarea generală a "Reuniunel învățătorilor români din dreapta Murășului" ținută în Moneasa, este gata. El face cinsti atelierului dlui Honisch din Arad. Cine voește să-l aibă, să se adreseze dlui Honisch István, Arad, Szabadság tér 3. Exemplarul costă 1 fl.

"Treii Doctori", comedie într'un act, localizată din limba germană de Virginia A. Vlaicu. — Prețul 20 cr.

"Povești poporale", de cuprins mănușe de S. Teodorescu-Chirileanu. — Prețul 8 cr.

"Pălăria Ceasornicului", comedie într'un act de Mdm. Emile de Girardin, localizată de A. G. N. — Prețul 25 cr.

Toate patru se pot procura dela librăria Ciurcu din Brașov.

"Principiile politice" (după Dr. Fr. de Holtzendorff) de Teodor V. Păcăian. Formatul 8° mare, cuprinzând 290 pagini, tiparul curat și cert. Prețul 2 fl. A apărut în institutul "Tipografia" din Sibiu. În carteaua aceasta, de netăgăduită valoare literară, sunt tratate cu multă competență teme din domeniul politicel, precum: Politica e — știință. Politica e — artă. — Conexiunea științei și a artei de stat în procesul politic. — Raportul dreptului pozitiv cu politica. — Conflictele între manuarea dreptului și a politicel practice. Raportul între morală și politică. — Scopurile ideale de stat. — Scopurile reale de stat. — Scopul de putere națională al statelor. Scopul de drept individual în stat. — Scopul social-cultural al statului. — Armonia scopurilor de stat.

O recomandăm cu căldură publicului român, iubitor de literatură științifică, în special însă celor ce, conform poziției lor sociale, sunt chemați să fie conducători politici ai poporului nostru. De vînzare se află în librăria institutului "Tipografia" din Sibiu.

Conferințele învățătoarești, este titlul unei cărți de 212 pagini apărută în tipografia arhidieceseană din Sibiu. Conferințele învățătoarești din arhidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei ținute în 18/30 și 19/31 August 1898 sunt publicate de comisarii consistoriali. La sfîrșit se află trei lucruri mai bune și anume: „Istoricul treptelor formale, respective metodice, ale învățămentului.” „Istoria naturală în școală populară” și „Remunerăriunile și pedepsile în școală”!

Bibliografie. „Carol I”, dramă națională în cinci acte, de Traian Victor Teranu, a apărut în București în tipografia M. Tiches, și constituie o lectură interesantă. Ea se petrece în timpul răsboiului pentru independență (1877—78) și începe expunerea motivelor de răsboiu, decurgerea răsboiului și terminarea lui.

Cartea plugarilor de Ioan Georgeșcu costă 25 cr. se poate procura dela Tipografia „Aurora” din Sibiu.

„Propedeutica filosofică” pentru învățămîntul secu dar, de Gregoriu Pleșoianu, profesor la gimnasiul român din Năsăud. Partea I. Psihologia empirică, cu un adaus bucată de lectură psihologică. Prețul 80 cr. și se află de vînzare la autorul în Năsăud.

„Teoria Dramei”, valorosul op literar didactic, scris de dl Dr. Iosif Blaga, zelosul profesor dela gimnasiul român gr.-or. din Brașov, se află de vînzare și la administrația ziarului „Tribuna Poporului” în Arad, de unde se poate procura pentru prețul de fl. 1·80, plus portul postal de 5 cr la exemplar. — „Teoria Dramei” este, în adevăr, o carte de valoare, care cu plăcere și cu mult interes poate fi cetăță de fiecare membru al societății culte.

A apărut „LITURGIA sfântului Iosif Crisostom” de Nicolae Stăf, inv. în Arad, ediția II, pentru cor mixt, cu mai multe pricesne, irnoase, și un adaus de cântece naționale. — Prețul unui exempl. 3 fl legat cu firme 50 cr. nu mult; se află de vînzare la administrația „Tr. Pop”.

4064 tk. sz.

899

Árverési hirdetmény kivonata.

A kisjenői kir. jibroság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Andreu Iosif otlakai végrehajtatónak Budér Szimeon és Budér Györgye végrehajtást szenvédők elleni 671 frt 10 kr tökekötetelés és járásra iránti végrehajtású ügyében a kisjenői kir. járásbiróság területén lévő az otlakai 330 sz. tjkvben A I. 16, 18, 20 a foglalt ingatlanok és 3/2690-ed rész legjelő illetőségre 456 frt az otlakai 385 sz. tjkvben A I. 13 alatt foglalt beltelkes házra 360 frt, végre az otlakai 477. sz tjkvben A I. 2 alatt foglalt ingatlanból Budér Györgyöt illető hanyadára 106 frt kikiáltási áron, mind hárrom ingatlanra a Budér Szimeon s neje Buk Floare javára bekebelezett eltartási szolgalmi jog épségben tartásával az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi október hónapján napján dél e. 10 orakor Ottlaka községházaánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10% -a vagyis 45 frt 60 kr., 36 frt és 10 frt 60 krt. készpénzben, vagy az 1881 LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hónapjában 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékkelképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróság elölleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kisjenön, 1899. évi Augustus hónapján.
A kisjenői kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság,

Tabajdi,
kir. ité-lótáblai biró.

368 1—1

"Români Sacrați", causele decadentei lor economice și mijloacele de îndreptare. Disertație de Ioan I. Lăpădat, tipărită de „desp. Brașov al Asociației”. Broșură vrednică a fi cedată și în alte părți, nu numai în Săcele.

"Ivorul Preceștel", canon de rugăciune către Nașterearea de Dumnezeu, o carte folosită de tuturor creștinilor, estrasă din „Penticostar”. — Prețul 12 cr.